

KIR. KÖZJEGYZŐK
K Ö Z L Ő N Y E

FOLYÓIRAT A PERENKIVÜLI TÖRVÉNYKEZÉS
ÉS A KÖZJEGYZŐI GYAKORLAT SZÁMÁRA.

KIADJA
A MAGYARORSZÁGI KIR. KÖZJEGYZŐK ORSZÁGOS EGYLETE.

Megjelenik havonként egyszer.

Felelős szerkesztő és kiadó:
SZEMERJAY-PETRAN TIBOR DR.
budapesti kir. közjegyző.

ELDJÁNOS
KÖNYVNYOMDÁJA
BUDAPEST,
II., MECSET-UTCA 8.

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkívülí törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára

Felelős szerkesztő és kiadó: K I A D J A :
SZEMERJAY-PETRÁN TIBOR Dr. A MAGYARORSZÁGI KIR. KÖZJEGYZŐK
budapesti kir. közjegyző. ORSZÁGOS EGYLETE.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, XIV., Thököly-út 39. Telefon: 297—069

Magyarországi Királyi Közjegyzők Országos Egyletének postatakarékpénztári
csekk számlája: 41.951.

Időszerű kérdések.

A „nonumque prematur in annum“ igazi értelmét minden szakszerű és böles tanári magyarázat mellett ifjú korunkban megérteni nem tudtuk és kétkedtünk Horatius igazságában, hogy valóban kilenc esztendő szükséges az igazi költői alkotás fogantatásától annak megszületéséig. Az élet tapasztalata azonban megtanított, hogy a tökéletes alkotáshoz idő kell, s amikor a közjegyzői rendtartás kikerülhetetlenül és elődázhatatlanul szükséges újra alkotására gondolunk, az alkotáshoz ezt a horatiusi kilenc esztendőt soknak nem tartjuk. Most azonban már az egyén életében hosszú, de az egyetemes kari érdekek szempontjából megfelelő idő lejárata közeledik s úgy hisszük, hogy a közjegyzői rendtartás megvalósulásának küszöbéig eljutottunk és ezért az új rendtartást tervezőket két aktuális eseményre kívánjuk figyelmeztetni, részben a saját lelkiismeretünk megnyugtatása, másrészt pedig utódaink részéről érhető jogos szemrehányások elhárítása végett is. A rendelkezésre álló hely korlátozottságára való tekintettel röviden mondjuk el szerény, de figyelemre érdemes megjegyzéseinket.

A Belügyminiszter költségvetési beszédében bejelentette, hogy a közgazgatás átfogó reformjára készül. Nem beszélt ugyan az árvaszékek megszüntetéséről, a községi bíraskodás szakszerű ellátásáról és kiterjesztéséről, de külön hangsúlyozta, hogy a törvényhozás feladata lesz a munkában agyongyötört és mindig újabb és újabb feladatok végzésére kijelölt községi jegyzői kart tehermentesíteni. A tehermentesítés érdekében pedig legcélravezetőbbnek látszik a népszerűtlen adónyilvántartás, adóbeszedés, végrehajtás körüli teendőknél a pénzügyi adminisztrációra való bízása. Ezek ehhez jobban is értenek. Vagyis csinálja mindenki azt, amire hivatva van és amihez ért. Így kapcsolódik egybe a jegyző tehermentesítése és a szakértőt igénylő munkának a szakértő által való vezetése, a jegyző tehát vezesse a falút, ne foglalkozzon adóvégrehajtással. Az azonban kimaradt a miniszteri expozéból és erre a figyelmet nekünk kell felhívunk, hogy a jegyző ne készítsen végrendeleteket, ne „alkosson“ jogügyleteket. Ha a községi jegyző csak azt a feladatkört fogja ellátni,

Krenner Zoltán dr.: Időszerű kérdések.

Fekete László dr.: Az ú. n. zsidótörvénynek s az azzal kapcsolatos rendeleteknek a közjegyzői gyakorlatot érintő magánjogi rendelkezései.

A szegedi kamara közgyűlése.

Közlemények.

Kinevezések.

Áthelyezés.

Kitüntetés.

Halálozás.

A budapesti kamara választmányi ülése.

A kartoték rendszerű könyvvezetés.

Községi jegyző jutalma közjegyzői ténykedésért.

Állásközvetítés.

Kihirdetett törvények.

Rendeletek.

Jogi- és illetékügyi irodalmi szemle.

Magyar Jogi Szemle.

Deutsche Notar-Zeitschrift.

Illetékügyi Közlöny.

Joggyakorlat.

Magánjog.

melynek teljesítésére hivatott, s amelyhez szakértelme van, akkor az általános elv: minden ember a megfelelő helyen, meg van valósítva, a községi jegyző tehermentesítve van, a királyi közjegyző pedig igazi hivatását teljesítheti. Egyszerűen és egyetlen mondatból álló rendelettel kell az agyongyötört jegyzőket tehermentesíteni: a jegyző magánmunkát nem végezhet. Most nem soroljuk fel azokat a tetszetős érveket, melyek a tehermentesítésen felül külön-külön is, de együtt annál határozottabban helytelenítik azt, hogy szakértelme nélkül végezhesen valaki olyan munkát, melyre a megfelelő szakértők megvannak, nem akarjuk megtenni az összehasonlítást a keleti népek fejlettebb jogérzéke és a magyar közigazgatásnak a jegyzői munkát megengedő politikai programja között s mellőzük a megelőző jogvédelem szükségességére, a polgári perek lehető kiküszöbölésére irányuló nagyvonalú törekvések indokolását, melyeknek útjában áll a jegyzői kontár munka, egyesegyedül arra hívjuk fel a figyelmet, hogy most érkezett el az a pillanat, amikor eredményesen lehet kiküzdeni a jegyzői magánmunkák megszüntetését s ennek érdekében a közjegyzői karnak, de az egész magyar jogászságnak is meg kell mozdulnia.

A másik körülmény, amelyről szólanunk kell, az Igazságügyminiszter bejelentése a készülő részvényjogi reformról és az a magánértésülés, hogy az új részvényjog tervezete a miniszter asztalán fekszik. A részvényjogi reform a közjegyzői kart közelről érdekli, annak dacára, hogy karunk valójában nem érdeklődik e kérdés iránt, sőt megnyugszik abban, hogy hatásköre egyre szűkül s ma már majdnem kizárólag a hagyatékok letárgyalása az a hatáskör, melyet egyedül, más szerv kizárásával, teljesít. Korábban azt mondtuk volna, hogy összehusorodott hatáskörben „névalíráások és másolatok hitelesítése” is ügykörébe tartozik, de ma ezt nem mondhatjuk, mert — minden tiltakozás nélkül — az egyszerűsítési törvény óta a névalíráások hitelesítése, a zsidótörvény óta pedig a másolat hitelesítés sem közjegyzői hatáskör, helyesebben: a közjegyző másolat-hitelesítése nem pótolja az eredeti okirat bemutatási kötelezettségét, közjegyzői másolat figyelembe nem vehető.

Pedig kell, hogy érdekelje karunkat a készülő részvényjogi reform. Ennek a kérdésnek legalaposabb ismerője, *Kaucz* Ödön dr. egyetemi tanár, aki európai viszonylatban is elismert szakteknitély és akinek megállapításait megtámadhatatlanoknak és egyedül helyeseknek elismerjük, a részvényjogi reform kapcsán nagy feladatokat szán a közjegyzőknek. Korábban, 1926. évi tervezetében, a közjegyzői működést a megfelelő alkalmakkor kizárólagosnak gondolta, későbbi tervezeteiben azonban a korlátolt felelősségű társaságokról szóló törvény rendelkezéseit követve a közokirat mellett elfogadja az ügyvéd részéről ellenjegyzett magánokiratot is. De amint a korlátolt felelősségű társaságokról szóló törvény megalkotása előtt egyetlen közjegyzői megmozdulást — legyen az egyéni, vagy testületi — nem láttunk a közokirati kényszer érdekében, s amint az ellen a bírói gyakorlat ellen sem történik orvoslás, hogy konkurráló hatáskörrel ne készíthessen a járásbíró végrendeletet, éppen úgy nem történik még elvileg sem tiltakozás az ellen, hogy a közokirat és a magánokirat jelentősége szempontjából a diszkrimináció megszüntetve ne legyen. Amit most a közjegyzői kar csinál, az a tökéletes negatív közjegyzői reform, a közjegyzői hatásköri defláció jogosultságának elismerése. Mind kisebb lesz hatáskörünk és mindig szaporodnak a konkurráló lehetőségek.

Az említett kilenc esztendőből hátralévő most már rövid időt teljesen fel kell használni az említett két kérdésben való egyetemes megmozdulás mellett még arra, hogy a végintézkedések tételéről szóló novella lásson napvilágot, melyet az egész jogász közvélemény sürget s amelyet éppen úgy ki lehet ragadni a készülő magánjogi kódexből, amint ki lehetett venni a vendégfogadók felelősségéről szóló jelentéktelenebb és kevésbé közérdekű törvényt, a kötelező előzetes közjegyzői gyakorlatot kinevezési előfeltételként vissza kellene állítani, szabályozni kellene időközben a közjegyzők fegyelmi felelősségét és a fegyelmi eljárási szabályokat, melyek ma hermafroditikus alapon vannak elintézve, innen is, onnan is valami fel van használva, s last but not least a fel és lemenők s közel rokonok közötti minden jogügyletnek, jognyilatkozatnak érvényét közokirattól kellene függővé tenni. S ha mindezeket a külön sürgős feladatokat teljesítettük, nyugodtan folytathatjuk a nagy reform előkészületi eselekményeit.

Krenner Zoltán dr.

Az u. n. zsidótörvénynek s az azzal kapcsolatos rendeleteknek a közjegyzői gyakorlatot érintő magánjogi rendelkezései.

Irta: *Fekete László dr.* budapesti kir. közjegyző.

Az 1939:IV. t.-e.-nek — az u. n. zsidótörvénynek — s az annak végrehajtása tárgyában kiadott rendeleteknek magánjogi vonatkozású rendelkezései közül a közjegyzői gyakorlatot is érintik:

a) 1. a törvény (T) életbelépésekor (1939. május 5.) zsidókézen lévő —, 2. a zsidókézen volt, de 1937. december 31.—1939. május 4. közötti időben jogügylettel bárkire átruházott — s 3. a T. életbelépése után zsidóképre került (pl. öröklés, árverési vétel) *mezőgazdasági* ingatlanok átengedésekre való kötelezés útján való elvonhatása (16. §. 1.—3. bek.).

b) zsidó *mező-* vagy *erdőgazdasági* ingatlanok átruházásának korlátozása (16. §. 4. bek.) és

c) zsidóknak *mező-* vagy *erdőgazdasági* ingatlan-szerzési képességének korlátozása (15. §.).

Személyi szempont:

mind a 15. §. mind pedig a 16. §. alkalmazása szempontjából „zsidó”:

a) T. 1. §. 1. bek. szerint zsidónak tekintendő személy, a T. 1. §. 3. bek. a) és d) pontjaiban felsorolt személyek és ivadékaik (T. 1. §. 6. bek.), az imént említett személyeknek (1. §. 3. bek. a) s d) pont) a T. 1. §. 3. bek. b) pontja alá eső házastársa, valamint a 7720/1939. M. E. sz. r. keretei közt (l. e. r. 62. §-a) oly jogi személy s társaság, melynek vezetőinek többsége, akár igazgatóságán, akár felügyelőbizottsága tagjainak többsége zsidó;

nem vonatkoznak azonban a 15. és 16. §. rendelkezései a T. 2. §-a értelmében személyileg mentesített zsidókra, a visszacsatolt területekre vonatkozóan a 7720/1939. M. E. sz. r. 66. §-ában megjelölt személyekre, akiknek mezőgazdasági ingatlanok tehát ezen az alapon el nem vonható, mező- vagy erdőgazdasági ingatlanok átruházásában, szerzésében e törvényvel korlátozva nincsenek.

Tárgyi szempont:

a T. alkalmazásában mezőgazdasági ingatlan — az erdő, gyár-, bányá-, ipar- vagy fürdőtelep céljaira szolgáló ingatlan, város belterületén fekvő ingatlan, végül kis- vagy nagyközség területén fekvő beépített oly ingatlan kivételével, mely a tulajdonosnak saját ingatlanán folytatott mezőgazdasági üzeméhez nem tartozik — bármely ingatlan (8360/1939. M. E. sz. r. I. 4. bek.).

vagy a 43300/1939. I. M. sz. r. pozitív fogalmazásában (13. §.): mezőgazdasági ingatlan a szántó, rét, legelő, nádas, kert, szőlő és bármely más mezőgazdasági művelés alatt álló terület, valamint kis- vagy nagyközség belsőségében fekvő s be nem épített, vagy mezőgazdasági üzemhez tartozó beépített terület.¹

ad a) A 16. §. szerint zsidót az egyébként fennálló korlátozásokra tekintet nélkül *összes mezőgazdasági* ingatlanának tulajdonul vagy haszonbérletek céljaira való átengedésére lehet kötelezni;

ez a rendelkezés — a nemzsidó családtagra vagy mezőgazdasági alkalmazottra vagy másra történt szinleges átruházások elleni védekezésül — alkalmazandó a zsidók által 1937. december 31. — 1939. május 4. közti időben bárkire jogügylettel átruházott mezőgazdasági ingatlan tekintetében: viszont ezt a kiterjesztést korlátozza az a rendelkezés, hogy ha ily átruházás nem-zsidóra történt, átengedésre-kötelezésnek csak az átruházástól számított három év alatt van helye.²

E rendelkezések alkalmazásának tárgyi korlátozása, hogy azok alapján nincs helye átengedésre kötelezésnek azokban az esetekben, ha

¹ A 8360/1939. M. E. — tehát miniszterelnöki — rendelet meghatározása úgy kezdődik: „A T. alkalmazásában...“ a 43300/1939. I. M. — tehát igazságügyminiszteri — rendelet meghatározása pedig így szól: „A jelen rendelet alkalmazása szempontjából...“, mely különbségtételre csupán rámutatok, szerintem azonban ebben semmi raison nincs.

Általában: újabban igen gyakran találkozunk jogszabályainkban ily rendelkezéssel: e törvény (rendelet) alkalmazása szempontjából...: van, mikor ez indokolt, van azonban — mint a 43300/1939. I. M. sz. r. 13. §. esetében — mikor nem, hiszen az itt megjelölt ingatlanok nemesak a rendelet alkalmazása szempontjából, de minden egyéb szempontból, nem utolsó sorban a közönséges szóhasználat szempontjából is mezőgazdasági ingatlanok.

Taxatio s azután általános megjelölés — eszembe juttatja ez a stájerországi kolostor refectoriuma falán olvasott tréfás szavakat: Quinque sunt tituli bibendi, bonitas vini, adventus hospitis, sitis praesens et futura et quaecumque alia causa. — Nézetem szerint jobb: általános megjelölés és — magyarázatul — exemplificativ felsorolás.

² L. a telepítésről s más földbirtokpolitikai intézkedésekről szóló 1936:XXXVII. t.-c. s annak 100.000/1937. F. M. sz. a. kiadott végrehajtási rendelete.

³ Ez — a legkorábbi tehát 1941. január 1. napjával, legkésőbb 1942. május 4. napjával megszűnő lehetőség nyilván csak akkor fog alkalmazásba vétetni, ha az 1936:XXXVII. t.-c. vagy e T. rendelkezései kijátszásáról vagy megkerüléséről lehet szó s nyilván nem fog alkalmaztatni, ha az átruházás éppen ezek célzatát szolgálja.

az ingatlan, gyár-, bányá-, ipar- vagy fürdőtelep céljait szolgálja⁴ s ezt az illetékes hatóság igazolja,

az ingatlan házhely céljára alkalmas, 600 négyszögölnél nem nagyobb s a tulajdonos hatósági bizonyítvánnyal igazolja, hogy más házhelye vagy lakóházzal beépített más ingatlana nincs.

Már most: azok a *személyek*, kik a fentiek szerint a 16. §. alá esnek, *azokat az ingatlanokat*, melyek a fentiek szerint mezőgazdasági ingatlanok, az 1939. szeptember 8.-án életbelépett 8360/1939. M. E. sz. rendelet értelmében

a községi előljárásnál (polgármesternél) bejelentvén,⁵

a bejelentés elmaradása esetén ezek ily ingatlanaik tekintetében bejelentésre felhivatván,⁶ esetleg a bejelentés a mulasztó költségén hivatalból eszközöltvén,

a bejelentésekről készült jegyzék a földművelésügyi miniszterhez, annak másodpéldánya az összes iratokkal az m. kir. gazdasági felügyelőséghez megküldendő,

utóbbi az iratokat az ingatlanok felhasználására vonatkozó javaslatával együtt a közigazgatási bizottság gazdasági albizottságának bemutatja,

ez, ha a T. 16. §. 2. bekezdésével mentesített ingatlanokra is történt bejelentés, ezek mentességét határozatilag megállapítja, a többi ingatlan tekintetében pedig megkeresi a telekkönyvi hatóságot annak telekkönyvi feljegyzése iránt, hogy „az ingatlan tulajdonosa (tényleges birtokosa)⁷ az 1939:IV. t.-c. rendelkezései alá esik“;

⁴ Az ilyen ingatlanokat már a földreform novella (1924:VII. t.-c.) 7. §. 2. pontja is ily kivételes elbánásban részesíti.

⁵ Bejelentendő volt — lévén ezeknél a mentesség nem nyilvánvaló. a mentesség hatósági elbírálása végett (8360/1939. M. E. 5. §. 3. bek.) — a hiv. r. 2. §-a szerint az az ingatlan is, melyben a gyáripari vagy ipari termelés során feldolgozandó nyersanyagot termelik, a gyár-, bányá-, ipar- vagy fürdőtelep alkalmazottainak vagy ott ellátást élvezőknek ellátására szükséges terményeket állítják elő s általában az oly ingatlan, melyen mezőgazdasági tevékenységet folytatnak.

A T. 16. §. 2. bek. a) és b) pontjaiban foglaltak enyhítéseképpen s szemben a T.-vel — rendszerint nemesak, hogy nem igazolandók az ott jelzett körülmények, de be sem jelentendők az ezen a), b) pontokban megjelölt ingatlanok. (8360/1939. M. E. sz. r. 2. §. s 1. §. utolsó bekezdés.).

⁶ Ebben az esetben a 8360/1939. M. E. sz. r. 4. §. utolsó bekezdésben előirt igazolás (személyi s illetve tárgyi szempont) előterjesztendő.

⁷ Ez nem a magán (tkvi) jogi értelemben (1892:XXIX. t.-c. stb.) veendő — a szövegezés tehát hibás, mert zavart kelthet, — hanem: tényleges birtokos alatt általában az értendő, ki — „tulajdonjogának telekkönyvi bejegyzése hiányában az ingatlan tényleges birtokában tartja“ (8360/1939. I. §. 1. bek.).

A zavar elkerülhető lett volna e megjelöléssel: „birtokos“; a „tényleges birtokos“ — ha u. i. birtokos, akkor eo ipso tényleges birtokos, ha meg nem tényleges birtokos, akkor nem birtokos — amugy is bizonyos pleonazmus.

Mindenesetre különös, hogy nem az ingatlan, hanem a telekkönyvben egyáltalában nem is szereplő személy (a birtokos) lesz korlátozva, vagyis a telekkönyv oly személyt korlátoz, aki nincs is a telekkönyvben.

a tkvi hatóság — e r. 6. §-a szerint — e megkeresés alapján elrendeli a feljegyzés foganatosítását.⁸ —

az átengedésre kötelezés után a telepítési törvény (1936:XXVII.) rendelkezési szerint történik.

Most azután következik egy újabb rendelet, az 1939. október 14-én életbelépett 43300/1939. I. M. számú rendelet, mely

5. §-ában arról rendelkezik, hogy tkvi akadály nem léteben mik a szóbanlévő feljegyzés elrendelésének előfeltételei, hogy a feljegyzés a B) lapon a sorszámmra utalással — megmaradva a korábbi rendeletnek hibás szövegezése mellett — e szöveggel: „a B. 6. sorsz. a. bejegyzett tulajdonos (tulajdonostárs) az 1939:IV. t.-c. (az ú. n. zsidótörvény) rendelkezési alá esik”, — ha pedig a feljegyzés a tényleges birtokos (nem magánjogi értelemben véve) ellen irányul — nyilván a fennebbiekben említett fonákosság enyhítésére — ennek megnevezésén felül ama tulajdonos (tulajdonostárs) tulajdoni bejegyzésének sorszámmra is utalva, kinek ingatlanát a birtokos birtokában tartja, e szöveggel: „a B) 6. sorsz. a. bejegyzett tulajdonos nevében álló ingatlan tényleges birtokosa N. N. az 1939:IV. törvényeikk (az ú. n. zsidótörvény) rendelkezési alá esik” foganatosítandó.

6. §-a szerint átengedési kötelezettség alá eső személy szerzése esetén e feljegyzés egyidejűleg foganatosítandó.

7. §-a szerint az átengedésre kötelezés hatálytalanná válik esetén (pl. a három év letelte) a feljegyzés törvénlő.

8. §-a szerint a tényleges birtokos (ez már a magánjogi értelemben vett tényleges birtokos) tulajdonjogának bekebelezése esetén e feljegyzés foganatosításáról rendelkezik.

és most jó a közjegyzői gyakorlatot közvetlenül érintő, az elmondottakkal szervesen összefüggő, így tisztán csak figyelembevételével megérthető a 10. §, mely szerint — nézetemnek megfelelően fogalmazva át e § többhelyt hibás, többhelyt hiányos rendelkezéseit:

királyi közjegyző mezőgazdasági ingatlan magában foglaltó hagyatéki tárgyalásánál kötségtelenül: örökösödési bizonyítvány iránt előterjesztett kérelem elintézése esetén is⁹ — megállapítván, hogy:

1. oly örökgyótól, ki ingatlan-szerzési képességében a T. 15. §-a

⁸ Nézetem szerint a feljegyzés szövege nem helyes.

Ha ugyanis én az 1937. XII. 31.—1939. V. 4. közti időben zsidótól mezőgazdasági ingatlan szerztem, azért én nem esem az 1939:IV. t.-c. rendelkezési alá: ha az alá esném, vonatkoznék pl. rám a rendelkezés, hogy korlátozott országgyűlési választójogom lenne. (T. 4. §. 2. bek.), ami pedig nincs így; vagyis: ezért én nem leszek zsidónak tekintendő, csupán a szóbanlévő ingatlan esik az 1939:IV. t.-c. 16. §-ának rendelkezési alá.

⁹ Itt ugyanis már tényleges birtoklás alapján való *tulajdonjog bekebelezéséről* van szó.

¹⁰ Öe. nov. 13. §., mikor a „megállapítás” eszközölhetése végett a kir. közjegyző a 11.000/1928. I. M. sz. r. 57. §-a alapján a feleket beidézheti.

szerint *nem volt korlátozva*,¹¹ *mezőgazdasági* ingatlan oly személyre¹² (örökösre, hagyományosra, de akár az 1894:XVI. t.-c. 70. §-a alapján is) száll, kinek ingatlanszerzési képessége a T. 15. §-a szerint *korlátozott*, vagy hogy

2. így (T. 15. §.) *korlátozott örökgyótól mezőgazdasági* ingatlan az 1937. december 31.—1939. május 4. közti időben jogügylettel oly személyre szállott, ki ingatlanszerzési képességében *nem korlátozott*,¹³ vagy végül, hogy

3. az örökgyó, mint *mezőgazdasági* ingatlan volt tulajdonosa (tényleges birtokosa) ingatlanszerzési képességében *korlátozott* volt, de a fennebb tárgyalt feljegyzés (e r. 5. §-a) vele szemben bármely okból nem foganatosított.

köteles e megállapításait a hagyatéki bíróságnak jelenteni¹⁴ és a hagyatékátadó végzés tervezetében¹⁵ kifejezetten feltüntetni.*

¹¹ Lásd bevezetőrész „Személyi szempont”.

¹² A r. itt csak „örökös”-t említ; a T. intentionak azonban kötségtelenül az felel meg, hogy e rendelkezés alkalmazassék minden esetben, ha örökléssel kapcsolatban *nem korlátozott örökgyótól* (az Öe. 62. §-a esetében is) *bármilyen mezőgazdasági* ingatlan *korlátozott* személyre száll, légyen az örökös, hagyományos, vagy kebeleztessek légyen be rá a tulajdonjog az Öe. 70. §-a alapján is.

¹³ Ez a 2. p. a r.-be nem szerencés szövegezéssel került. E pont szavai szerint ugyanis e §. csak akkor lenne alkalmazandó, ha „...korlátozott örökgyótól mezőgazdasági ingatlan örökösödési szerződés alapján (1)” az 1937. XII. 31.—1939. V. 4. közti időben „olyan örökösre (1) száll (1)”, ki nem korlátozott;

1. nem „száll”, mert 1939. V. 4. túlhaladtván, „szállott”.

2. nem „örökösre” hanem bárkire; hisz lehet az hagyományos, sőt — mert a királyi közjegyző ezt is megállapíthatja s a T. (16. §. 1. bek.) intentionján ez felel meg — oly személy is, ki inter vivos ügylettel szerzett a kritikus időben tulajdoni,

3. nemcsak „örökösödési szerződés alapján”, hanem: általában mortis causa címen, hisz lehet az átszállás alapja végrendelet, sőt esetleg törvényi öröklés is (zsidóról nemzsidóra való átszállás hitvestársi törvényi öröklés címen) sőt — mint azt éppen az előbb érintettem, akár inter vivos címen a kritikus időben történt átszállás.

Megjegyzem még, hogy a különösen hibás „örökösödési szerződés alapján” megjelölés nyilván abból a *léves* képzetből ered, hogy — a T. találatra szóló jogügyletet említ — jogügylet pedig csak az örökösödési szerződés s nem a végrendelet.

* E *kötelesség* akkor áll be, „ha megállapítja”, vagy megállapíthatja az 1.—3. a. ténykörülményeket.

¹⁴ Külön jelenteni talán felesleges, elég ha a megállapítások az osztálykivonatba (örökösödési bizonyítvány esetén az elintézési tervezetbe — Öe. nov. 13. §.) s a felekkönyvi hatósághoz intézendő megkeresésbe bekerülnek.

¹⁵ A királyi közjegyző „hagyatékátadó végzés-tervezet” nem készít, csak osztálykivonatot (helyesebben: tárgyi jkvi kivonatot, hisz „osztály” nem minden esetben létesül) — l. 1912:VII. 29. §.; tervezetről legfeljebb örökösödési bizonyítvány elintézésével (Öe. nov. 13. §.) kapcsolatban lehet beszélni.

A hagyatéki bíróság azután a királyi közjegyző javaslata¹⁶ alapján megkeresi a telekkönyvi hatóságot, hogy a tulajdonjognak az átadóvezgés (örökösödési bizonyítvány) alapján eszközöndő bejegyzésével egyidejűleg az ingatlanszerzésben korlátozott személlyel szemben a r. 5. §-ának megfelelően jegyezze be a fennebb tárgyalt feljegyzést és a tulajdonjog, valamint a feljegyzés bejegyzéséről a földművelésügyi minisztert értesítse.

A T. 16. §. 1.—3. bek., a 8360/1939. M. E. sz. r. 1. §-a csak *mezőgazdasági* ingatlanról s nem *erdőgazdasági* ingatlanról is szólván, különös a tárgyalt 10. §. utolsó bekezdése, mely szerint e §. rendelkezései alkalmazandók, *erdőgazdasági* ingatlan tekintetében is, ha „az örökösödési *erdőgazdasági* ingatlanát örökösödési szerződéssel“ (ismét!) ingatlanszerzésben korlátozott személyre ruházta át. Különös, mert: zsidó *erdőgazdasági* ingatlanát 1939. V. 5. előtt az addig fennállott földbirtokpolitikai törvények korlátai közt jogosan átruházhatta (ezután az átruházáshoz — mint látni fogjuk — hatósági hozzájárulás kell), viszont *erdőgazdasági* ingatlan 1939. V. 5. előtt átruházható, az e T. alapján átengedés tárgya nem lehet (a 16. §. 1. bek. *csak mezőgazdasági* ingatlanról szól), továbbá: örökösödési szerződés vagy akár végrendelet alapján, tehát mortis causa címen zsidó *erdőgazdasági* ingatlan nemcsak eddig szerezhett, de a T. 15. §-a értelmében ezután is szerezhethet s az a 16. §. 1. bek. értelmében átengedésre kötelezésnek nem tárgya: nincs tehát értelme, de helye sem ez esetben a 8360/1939. M. E. sz. r. 5. §-ában elrendelt feljegyzésnek.

ad b) A T. 16. §. 4. bek.-ben foglalt — állandó jellegű — rendelkezés szerint,

ha zsidó mező- vagy erdőgazdasági ingatlanát átruházza, az átruházáshoz — tekintet nélkül az ingatlan területére és a szerző fél személyére¹⁷ — hatósági hozzájárulás szükséges;

ily esetben az állami elővásárlási jogot — tekintet nélkül az ingatlan területére és a szerző fél személyére¹⁷ lehet gyakorolni, vagy pedig az elidegenítő jogügylet tudomásul-vételét az elővásárlási jog gyakorlása nélkül meg lehet tagadni.¹⁸

¹⁶ „Javaslat“-ot nem, csak az előző lánjegyzetben említett kivonatot és elintézési tervezetet készíti el a királyi közjegyző.

¹⁷ Egyébként — nem-zsidó szerzésénél — az 1920:XXXVI. t.-c. 17., 1924:VII. §. rendelkezései szerint e kérdésben e szempontok a szerző javára figyelembe jönnek.

¹⁸ Nem újszerű rendelkezés. Az 1928:XLI. t.-c.-nek — hatályában az 1932:V. t.-c. 1. §-ával meghosszabbított — 6. §. 2. pont 2. bekezdése szerint ugyanis az elidegenítő jogügylet tudomásul-vételét *közérdekből* akkor is meg lehet tagadni, ha az állam elővásárlási jogát a földművelésügyi miniszter nem gyakorolja, feltéve, hogy a *jogügylet tudomásul-vételének megtagadása az elidegenítő anyagi romlását nem okozza*. A zsidótörvénynek itt tárgyalt rendelkezésében azonban elmaradt a közérdek és az anyagi romlás elkerülésének feltétele.

A megtagadásnak nem zsidóra történt átruházás esetén a törvény szelleme szerint értelme nem volna, de mint előbbvaló szempont érvényesül a földhözjutók személyének állami kijelölhetése s ezért megtagadható a hozzájárulás a nemzsidóra történt átruházás esetén is; természetesen az ingatlan — amennyiben az mezőgazdasági — amugy is az a) alatt tárgyalt átengedésre kötelezés hatálya alatt áll.

A hozzájárulás iránti kérvény a 8360/1939. M. E. sz. rendelet 8. §-a értelmében a közigazgatási bíróság gazdasági albizottságához nyújtandó be, mely

a hozzájárulást csak akkor adhatja saját hatáskörében meg, ha a szerző fél az 1920:XXXVI. t.-c. (földreformtörvény) 17. §. 4. pontban meghatározott személy és abban a községben lakik, amelyben az ingatlan fekszik,

egyébként az átruházáshoz a földművelésügyi miniszter hozzájárulása szükséges.

A e) alatt emondandókra tekintettel természetesen, — de a rendelet 9. §-a ezt külön is kimondja, — hogy mind a gazdasági albizottság, mind a miniszter ily kérelem elbírálásánál azt is vizsgálja, vajjon a *szerző* fél nincs-e a T. 15. §-a szerint ingatlan szerzésében korlátozva s kétség esetében ennek 15 nap alatti igazolására a szerző felet felhívja, ha az a felhívásnak eleget nem tesz vagy korlátozott szerzőképességgel, a kérelem teljesítése megtagadandó. —

Nézetem szerint a királyi közjegyző, ha oly ügylet megkötésénél működik közre, melynél a T. 16. §-ának itt tárgyalt 4. bekezdése alkalmazást nyer, a feleket a fentiekre nézve világosítsa fel, lévén a királyi közjegyző a *felekknek jogi tanácsadója* (s nem csupán nyilatkozataik leírója), ki a feleket az 1874:XXXV. t.-c. 61. §-a értelmében nem csupán az okirat értelmére, de *következményeire* nézve is felvilágosítja s kinek a hivatkozott t.-c. 59. §-a szerint nem csak arra kell ügyelni, hogy az ügylet a törvénnyel *születése pillanatában* ne ellenkezzék, de — mint a felek jogi tanácsadója, — főleg kétség esetén, figyelmeztetés útján lehetőleg ügyeljen arra is, hogy az ügylet *további útján* se ütközzék jogszabály rendelkezéseibe.

ad c) A T. 15. §-ának — ugyancsak állandó jellegű rendelkezései szerint végül

zsidó mező- vagy erdőgazdasági ingatlan élők közti jogügylet útján csak árverés vagy árverés hatályával magánkézből eladás során és csakis a hatóság engedélyével¹⁹ tett vételi ajánlat alapján szerzhet;

ez a korlátozás azonban nem terjed ki azokra az esetekre, ha

az ingatlanat gyár-, bánya-, ipar- vagy fürdőtelep létesítése, kibővítése, vagy fenntartása céljára szerzik meg és a szerző fél az ingatlan fekvése szerint illetékes kereskedelmi és iparkamara által kiállított nyi-

¹⁹ Az, hogy a zsidó, bár hatósági (a 43300/1939. sz. r. 9. §-a szerint közigazgatási bizottság gazdasági albizottsága) engedéllyel tett vételi ajánlat alapján (aminek megkívánása az adós ingatlanának értékén alul való eladását is hivatott megakadályozni) árverés vagy árverés hatályával magánkézből való eladás során szerzhet mező- vagy erdőgazdasági ingatlan, ezek hitelképessége érdekében tett rendelkezés, melynek hiánya a hitelnyújtás szempontjából súlyos kihatással járna, (hisz a jelzálogos hitelező emiatt érdeke, hogy a jelzálogra, ha kell árverést kérhessen), továbbá lehetőséget ad, hogy az ingatlanok árverés hatályával alkalmas időpontban eszközölt magánkézi eladása során az adós módot találjon jelzálogtartozásának a vételárból való megfizetésére. (Makkai—Némethy: Zsidótörvény, 258. o.).

latkozással²⁰ igazolja,²¹ hogy az ingatlan megszerzése az említett célra szükséges.

a megszerzeni kívánt ingatlan házhely céljára alkalmas, 600 négyszög-ölnél nem nagyobb és a szerző fél hatósági bizonyítvánnyal (43.300/1939. I. M. sz. r. 12. §-a szerint községi előljáróság által kiállított bizonyítvánnyal) igazolja, hogy házhelye, vagy lakóházzal beépített ingatlana nincs.

Rámutatunk, hogy e rendelkezés nem zárja ki,

hogy zsidó öröklés címén szerezhessen mező- vagy erdőgazdasági ingatlant (de, ha még nem történt meg — pl., mert az örökhagyó nem-zsidó volt — az átengedésre vonatkozó fennebb a) alatt tárgyalt feljegyzés a tulajdonjog bekebelezésével egyidejűleg fogantatandó), hogy zsidó mező- vagy erdőgazdasági ingatlanra vonatkozóan haszonélvezetet szerezhessen, vagy haszonbérleti szerződést köthessen, mely utóbbi esetben azonban természetesen érvényesülnek a földbirtokpolitikai általános jogszabályok.

A fennebb közölt törvényi rendelkezés gyakorlati megvalósulását a 43.300/1939. I. M. sz. rendelet ekként biztosítja:

1. §-a szerint mező- vagy erdőgazdasági ingatlanra vonatkozó tulajdonjognak élők közti jogügylet alapján a szerző félre való telekkönyvi bekebelezése — természetesen egyéb feltételek mellett csak akkor fogantatandó, ha a szerző fél a bekebelezés iránti kérvényben vagy ahhoz mellékelte teljes bizonyító erejű okiratban²² ezt kijelenti: „*Büntetőjogi felelősségem tudatában kijelentem, hogy ingatlanszerzési képességemet az 1939:IV. t.-c. (ú. n. zsidótörvény) nem korlátozza.*”²³

²⁰ III. kamarai s nem hatósági igazolás szükséges, mint a 16. §. 2. bekezdés a) pontjának fennebb tárgyalt esetében.

²¹ A földreform novella (1924:VII. t.-c.) — természetesen nem-zsidó szerzése esetén továbbra is alkalmazandó — 7. §. 1. bekezdés 2. pontja ugyanily ingatlanok tekintetében hasonló igazolást ír elő, ennek rendelkezése, illetve a földreform novella végrehajtási rendelete: 5500/1924. I. M. E. sz. r. (6. §.) azonban hatósági igazolást kíván meg, a „hatóság” pedig a telepengedélyezésre hivatott hatóság, mely az iparfelügyelőség meghallgatása után a fél kérelmére és költségére folyamatba tett eljárás után határoz.

²² Pp. 315. és 317. §§.

²³ Ez a nyilatkozat magába a jogügyletről készült közokiratba (okiratba) is belefoglalható (a r. u. i. nem kíván külön okiratot), belefoglalható a szerző fél által sajátkezűleg két tanú előtt aláírt bekebelezési kérvénybe, de nem foglalható bele a fél által alá nem írt, meghatalmazásai — vagy anélkül — benyújtott bekebelezési kérvénybe.

Szükséges azonban e nyilatkozat minden esetben, ha az átruházás tárgya mező- vagy erdőgazdasági ingatlan, tehát akkor is, ha szerző házastárs vagy íraték.

Ha a szerző kiskorú (gondnokolt), a r. 1. §-ával előirt nyilatkozatot — nézetem szerint — megfelelő szövegezéssel a gyám (gondnok) állítja ki. Ily esetben a gyámhatóságnak a r. 3. §-ában foglalt súlyos joghátvány elhárítása végett különös gondtal kell vizsgálni, vajjon a szerző kiskorú (gondnokolt) nincs-e szerzőképességében korlátozva.

A valótlau kijelentés szankciója:
büntetőjogi (1878:V. t.-c. 400. §.).

magán — illetve telekkönyvi jogi:

a hivatkozott rendelet 3. §-ában a telekkönyvi s ezekben implicite a magánjogi konzekvenciákat szabályozza mondván:

ha a telekkönyvi hatóság, valamely hatóság közléséből — melyeket ezirányban a 2. §. szerint közlési kötelezettség terhel — vagy egyébként tudomást szerez, hogy a tulajdonjog bejegyzése a T. rendelkezése értelmében nem lett volna eszközölhető, a felek meghallgatására határnapot tűz, ha téves volt a „tudomás” (a szerző fél nem-zsidó voltát igazolja) az eljárás megszüntetendő; ha azonban a szerző fél a tárgyaláson nem jelenik meg s elmaradását a határnapot követő 3 napon belül nem igazolja, vagy nem igazolja, hogy szerzőképességében nincs korlátozva — a tulajdonjognak s az ezen alapuló bejegyzéseknek törlése rendeltendő el.

E szigorú rendelkezés olvasása s consequentiáinak végig-gondolása arra a megállapításra vezet: ez esetben nincs a jóhiszemű tertiusnak védelme, nincs kritikus idő,²⁴ ... a jóhiszemű további jogszerző minden bejegyzett joga is törlendő.²⁵

Némileg enyhíti e rendelkezés szigorát a r. 3. §. utolsó bekezdése, mely szerint a szóbanlévő eljárásnak nincs helye, a folyamatban levő eljárás pedig megszüntetendő, ha az ingatlan tulajdonjogát ilőközben oly személy járara kebelezik be, kit ingatlan szerzésében a T. nem korlátoz. A regula Catoniana-val²⁶ szemben: ami tehát ab initio vitiosum, igenis potest tractu temporis convallescere. Az említett súlyos magánjogi következmény elhárításának az egyetlen célhoz vezető útja tehát: időközben — az eljárás befejezése előtt — olyanra átiratni az ingatlant, ki szerzési képességében nem korlátozott; ha ezt megteszik nincs semmi baj, ámde ha nem, beállanak az előbb érintett súlyos consequentiák.

A r. ugyan csak a T. ellenére bejegyzett tulajdonjog és az ezen alapuló további jogok törléséről szól, de természetesen nemcsak erről van szó, hanem:

— a T. 15. §. 1. bek. eogens szabály lévén — a törölt bejegyzés, sőt az azon alapuló további bejegyzések alapját képező ügyletek is (vétel, kölcsön, stb.) *semmissék* s ez általában nem orvosolható semmisség (mint

²⁴ Tkví rendtartás 148.—150. §. ill. 1886:XXIX. t.-c. 76. §-a alapján: kiadott 947/1888. sz. ig. min. rend.

²⁵ Ami kétségtelenül súlyos további megnehezítése a mező- vagy erdőgazdasági ingatlanra nyújtandó jelzáloghitelek: a jelzálogos hitelező kívánni fogja annak teljes biztonságú igazolását, hogy a tulajdonos a T. értelmében ingatlanszerzésben nem volt korlátozva, vagyis nem-zsidónak tekintendő.

²⁶ Cato *Licinianus* axiomája ez, aki azóta sokszor megfordult (pl. amikor a gyakorlat arra az álláspontra helyezkedett, hogy házastársaknak formahiányosság miatt érvénytelen — 1886:VII. §. ut. bek. — ügylete utólagos teljesítéssel convalidál) sírjában, mint ahogy megfordul most is. Más személy a puritánság, a tiszta római erkölcs megtestesítője, Cato *Censorius*, de megfordulni ez is sokszor megfordult már sírjában.

pl. mikor az alakszerűségi hiány miatt érvénytelen szerződés a teljesítéssel convalidál), itt u. i. — az imént említett kivételt nem tekintve — nincs eszköz a convalidáló hatás elérésére, az ügyelőkötéskor a zsidó szerzőnek pl. utóbb valamely keresztény hitfelekezet tagjává válása — a T. 1939: V. 5.-tel a zsidónak tekintendő személyek körét általában²⁷ lezárván s véglegesen megállapítván — nem segít. Ha tehát zsidó a T. életbelépése után a T. ellenére mégis szerzett mező- vagy erdőgazdasági ingatlant, attól nem-zsidó nyugodtan megszerezheti tovább a tulajdonjogot, ha a 3. §. szerinti eljárás még nem indult meg, vagy ha megindult be nem fejezetett; ha azonban a tertius jelzőghitelező, annak feje felett ott a veszedelem, hogy jelzőjogját egyszerűen törlik, ha csak közben a tulajdonjognak nem-zsidóra történt átruházása be nem kebelezetett.

A nullitas joghatása pedig tudvalevően az, hogy a látszólagos ügylet minden további — megdöntésre irányuló — jogeselekmény (semmisségi per) nélkül ipso iure hatálytalan, jogilag ex tunc nem-létező, nem jogügylet, csupán annak a látszata és — a tett szolgáltatások a semmisségre hivatkozással bármikor visszakövetelhetők. —

Van olyan — igen komoly helyen hallott — nézet, hogy nem ilyen veszélyes a helyzet, mert: e jogszabályban erről nem lévén szó, ez esetben is érvényesül a harmadik jóhiszemű szerző javára a 3 év — 60 nap 6 hó általános szabálya. Ennek a tkvi rdttás. 148.—150. §§-ain és a 947/1888. sz. íg. min. r.-en alapuló általános szabálynak ide — minden külön rendelkezés nélkül való — beillesztése nézetem szerint nem áll meg. A tkvi rdttás hivatkozott §§-ai u. i. „a bekebelezés által jogaiban sértett fél” jogaikat hivatottak *ennek megtámadása* útján, *költsései keresettel* (148. §.) úgy a közvetlen (149. §.) mint a közvetett további jogszerzők (150. §.) ellen megvédeni²⁸ és, ha a cél vagy eredmény ugyanaz is: az eredeti állapot visszaállítása, itt nem a „jogaiban sértett fél” (aki zsidóra átruházott s aki a vételárát is megkapta) jogai megvédeléséről, nem ennek megtámadási eselekményéről s nem jogainak kereset útján való érvényesítéséről van szó. —

A r. 4. §-a az esetre tartalmaz igen érdekes rendelkezéseket, ha árverési vétel történt a T. 15. §. 1. bek. ellenére.

Az 5—8. §. rendelkezéseit, mint odatartozókat, fennebb a) alatt tárgyaltam.

a 9. §. 1. bek.-ben említett engedély s „ott” megjelölt bizonyítvány („ott” azonban ily bizonyítvány megjelölve nincs) kiadását a közigazgatási bizottság gazdasági albizottságának. 12. §-a pedig a T. 15. §. 2. bek. b) pontjában megjelölt bizonyítvány kiadását a községi előjáróság hatáskörébe utalja.

Hiányát érzem annak a rendelkezésnek, hogy ha nem-zsidó zsidótól hatósági hozzájárulással, tehát lege artis (T. 16. §. 1. bek.) szerez mező- vagy erdőgazdasági ingatlant, a r. 5. §-a szerinti feljegyzés törlendő.

²⁷ Egyetlen kivétel a T. 1. §. 1. bek. d) pontja.

²⁸ „A tkvi rendtartás 148. §-a értelmében törlési keresettel csak a tkvi jogaiban sértett félnek van joga fellépni”. (C. V. 1051/1939).

Resummálva:²⁹

mező- vagy erdőgazdasági ingatlan elidegenítését célzó okirat készítésénél tehát a királyi közjegyző — tekintet nélkül arra, hogy a szerző házastárs, ivadék, vagy más — minden esetben vagy a közokiratba, vagy a szerző fél által ez esetben két tanú előtt sajátkezűleg aláírandó bekebelezési kérvénybe foglalja be a r. 1. §-ába előírt, fennebb szószerint közölt nyilatkozatot, vagy hívja fel a szerző felet annak a bekebelezési kérvényhez melléklendő, teljes bizonyító erejű magánokiratban, vagy az általa két tanú előtt sajátkezűleg aláírandó bekebelezési kérvényben való kiállítására, azonfelül

a fennebb b) alatt kifejezett nézetem szerint — különösen kétség esetén — világosítsa fel a feleket az imént vázolt súlyos magánjogi (telekkönyvjogi) következményekre.

A szegedi kamara közgyűlése.

A szegedi kir. közjegyzői kamara rendes évi közgyűlését szeptember hó 8. napján tartotta meg. A közgyűlésről a mult számnál kezdődött lapterjedelem korlátozás miatt csak most hozhatunk tudósítást. A közgyűlésen az elnöklő Tarján Béla dr. kamarai elnökön kívül megjelentek: Baranyi Antal dr., Demkó B. Pál dr., Gálffy Ferenc dr., Kozányi Pál dr., Nagy Béla dr., vitéz Nyárády István dr., Paezolay Károly dr., vitéz Sebestyén Kálmán dr., Széchényi István dr., Szőke Jenő dr. kir. közjegyzők és Hajnal Endre dr. helyettes.

A közgyűlés napirendje előtt Gálffy Ferenc dr. a kamara nevében üdvözölte Tarján Béla dr. elnököt kormányfőtanácsosi címmel történt kiténtetése alkalmából. Az üdvözlést Tarján Béla dr. elnök megköszönte majd a közgyűlést megnyitó beszédében örömteljes szavakkal emlékezett meg a Felvidék egy részének és Kárpátjának visszacsatolásáról. „Ezek a magyar Hazánknak nagy szerencsét és örömet hozott események — mondta tovább az elnöki megnyitóban Tarján Béla dr. — meglekelték az átkos trianoni béketákolmányt és akarjuk remélni, hogy kiinduló állomásai lesznek annak a fejlődési folyamatnak, amely végeredményben teljesen le fogja seperni Magyarország egéről azt a fekete foltot, amelyet általában Trianonnal jelölünk meg és az első lépést jelentik legfőbb nemzeti célunk, minden vágyunk és álmunk: az integer, szent-istváni nagy Magyarország feltámadása felé. Azt, hogy minek köszönhetjük megcsontított Hazánk területének megnagyobbodását, röviden, pár szóval

²⁹ Szervesen idetartoznék az arra vonatkozó fejtegetés, a T. szerint és szempontjából kit *kell* s kit *nem kell* zsidónak tekinteni; ennek előfeltételei: hogy hasonló írásművek megírását, „szerzését” illetően „szerző”-képességben korlátozottan nem ítéltetem, a lap terjedelme sem lesz korlátozott, s másfelől ha szerény írásműveim iránt a lap t. olvasói részéről némi érdeklődés mutatkozik.

megállapítani alig lehet. — Vannak, akik kizárólag a magyar igazsággyőzelmének tudják be. — vannak, akik a legelső magyar ember: a Kormányzó Úr Öfömlétsága és a magyar kormány érdeméül tüntetik fel, sokak szerint hatalmas barátainknak; az olasz és a német birodalom vezető államférfiainak köszönhetjük és megint mások szerint a világpolitikai helyzetnek reánk nézve véletlenül szerencsés alakulása eredményezte. Úgy érzem és úgy gondolom, akkor jutunk legközelebb az igazsághoz, ha nagy szerencsénket nem tulajdonítjuk egyedül és kizárólag az említett faktorok és tényezők egyikének sem, hanem lojálisan elismerjük, hogy annak kiküzdésében mindegyik és együttesen vette ki a maga részét. Akárkinek és bárminek köszönhetjük azonban a trianoni határoknak részben való leomlását, az bizonyos, hogy ez nekünk magyaroknak rég nem látott nagy ünnep volt, amelynek megünneplésébe úgy érzem nekünk kir. közjegyzőknek is bele kell kapcsolódnunk és az isteni Gondviselés iránti hálátelt szívvel ünnepi hangulatunknak és nagy örömünknek mai közgyűlésünkön is hangot kell adnunk. — A magyar hadsereg megalakulásának 20-ik évfordulója alkalmából Szegeden rendezett ünnepségekről szólva kegyeletteljes szavakkal hódolt az elnök az alapító Horthy Miklós kormányzó történelmi jelentőségű érdemeinek.

Az elnöki megnyitó folytatódagos részében azzal a véleményes javaslattal foglalkozik, amelyet a kamara az 1937. évi XXI. törvényeikk rendelkezéseinek a kir. közjegyzőkre való kiterjesztésével kapcsolatosan az igazságügyminiszter felkérésére hozzá felterjesztett. Reámutat itt arra, hogy a maximális heti munkaidő, az évenként való fizetéses szabadság, a vasár- és ünnepnap munkaszünet a legkisebb fizetések megállapítása tárgyában a közjegyzők a rendelettervezettől célzott rendelkezéseket a gyakorlatban már régen s kimerítően megvalósították s így véleménye szerint itt törvényes szabályozásra szükség nincs. Nem vonhatja senki kétségbe, hogy a kir. közjegyzői kar — mondja az elnöki megnyitó befejező részében — hivatásának magaslatán áll, igyekszik az élet minden vonatkozásában helyét megállni, mint közhatalóság példaadóan tölti be hivatását és igyekszik példát adni nemcsak az írott törvények betűinek, hanem az erkölcs és a közjegyzői etika iratlan szabályainak is szigorú betartásában s így a közjegyzőket, — különösen szociális irányokban kötelességük teljesítésére főleg pedig rendeletekkel figyelmeztetni felesleges és céltalan.

A kamara évi jelentését terjesztette ezután elő *Gálffy Ferenc dr.* A jelentés bevezető része a következő: „Az isteni Gondviselés iránti mélységes hálával eltelt lélekkel mindenekelőtt a múlt kamarai közgyűlésünk ideje óta bekövetkezett nagyjelentőségű történelmi eseményekről: a Felvidék egy részének és Kárpátalja vidékének a szentistváni országtestbe való visszaesatolásáról kívánunk megemlékezni. — Ami ebben a bennünket, magyarokat érdeklő kérdésben múlt évi közgyűlésünk idején vágyakozás és várakozás volt, az most már örvendetes valóság, de... sajnos, csak részletvalóság. — Minden igaz magyar mindennapi fohásza, minden igaz magyar szívének dobbanása kísérte húsz keserves éven keresztül azt a folyamatot, amely végre az említett országrészeknek az anyaországgal való újbóli egyesülésére vezetett. — Bizunk a Mindenható igazságosztó kegyelmében, hogy ez a nagy történelmi fordulat folytatódni fog s mielőbb

magunkhoz ölelhetjük a most még idegen uralom alatt sínylődd többi véreinket is s mielőbb megérhetjük, hogy drága Hazánk újból nagy legyen a régihatárok között“.

A jelentés az igazságügyminisztérium vezetésében, továbbá a szegedi magasabb igazságügyi pozíciókban beállott változásokat említi fel, majd az 1938/39. kamarai évben alkotott közjegyzői vonatkozásokkal bíró jogszabályokat sorolja fel. A közjegyzői rendtartás állandóan nyilvántartott és sürgetett reformjáról sajnálattal állapítja meg, hogy annak megalkotása egyre késik. Remélhetőleg ez most már a közeljövőben különösen, ha nyugalmasabb idők jönnek, be fog következni. A jelentés a kassai kir. közjegyzői kamara újabb felállítását felemlítve szeretettel köszönti az új kamarához tartozó közjegyzőket.

Az újabb közjegyzői kinevezésekhez a jelentés az alábbi megjegyzéseket fűzi: „Kamaránk teljes tárgyilagossággal foglalkozni kíván a legutóbbi nagyszámú kir. közjegyzői kinevezésekkel. E kinevezések során ugyanis gyengejövendelmű, kisebb helyen működő, régebbi kir. közjegyzők áthelyezése helyett, s illetve hosszabb idő óta működő érdemes kir. közjegyzőhelyettesek mellőzésével a legtöbb betöltendő kir. közjegyzői állásra karon kivüliek nevezettek ki. Midőn változatlanul valljuk abbeli álláspontunkat, hogy a méltányosság elve szerint a megüresedő jobb közjegyzői állásokra gyengébb jövendelmű, illetve kisebb helyeken működő régebbi kir. közjegyzők volnának áthelyezendők s a többi üres kir. közjegyzői állások érdemes kir. közjegyzőhelyettesekkel volnának betöltendők, akik hosszú közjegyzőjelölti és helyettesi gyakorlati éveik alatt ambícióval készülnek az élethivatásként kiválasztott kir. közjegyzői pályára. Elismerjük — amint karunk részéről ez a multban is már kifejezésre jutott — azt, hogy a kir. közjegyzői intézménynek esetleg hasznára válik, ha egyik-másik kir. közjegyzői állás más pályán levő kiváló személyek közül töltetik be.* De szerény nézetünk szerint más pályán működők közül csak ritka esetben volnának kinevezhetők üresedésben levő kir. közjegyzői állásokra“.

A kamara területén történt személyi változások ismertetése után megállapítja a jelentés, hogy a kamara területén 22 közjegyző 7 helyettes és 3 jelölt működik. A kamaránál a múlt kamarai évben 322 ügydrabot írtattak és intéztek el. Az elmúlt évben a kamarához sem közjegyző, sem jelölt ellen egyetlen panasz sem érkezett. A kamara a kamaraközi értekezlethez is terjesztett három közérdekű kérdésben javaslatot, amelyekkel

* Elvi nézőpontból, szerény véleményünk szerint, csak az az álláspont a helyes, hogy mint minden más pályánál, a speciális — s hozzátehetjük elég fontos — feladatkört betöltő közjegyzői pályánál is a szak-képzettség megfelelő gyakorlati idő megszábasával biztosítandó. A megfelelő gyakorlati idő kitöltése kinevezési előfeltétel volna úgy, ahogyan ezt az 1874. évi XXXV. t.-e., sajnos hatályon kívül helyezett 2. §-a rendelkezte. *Szerk.*

az értekezlet foglalkozott is s amelyekről annak idején e közlöny is említést tett. A honvédelmi törvény az 1939. II. t.-c. 21. §. 5. pontjában foglaltakkal kapcsolatosan a kamara állásfoglalt s azt a hátározatát a társkamarákkal s az országos egylettel is közölte. A kamara területén működő közjegyzők összesített ügyforgalmi adatai a jelentés szerint:

<i>Bevezetések száma</i>	<i>1938. évben</i>	<i>1937. évben</i>
1. Ügykönyvbe:	4.901	5.049
2. Óváskönyvbe:	1.441	1.074
3. Kjö. lajstromba:	10.536	10.183
4. Bírói megbízások könyvébe:	5	9
5. Másolatok és keresked. kivonatok hitelesítési sorkönyvébe:	4.192	2.553
6. Fordítások könyvébe:	164	104
7. Magánbeadványok könyvébe:	961	940
	Összesen: 22.000	19.917

Az ügyforgalmi adatokhoz azt a megjegyzést fűzi a jelentés, hogy a kamara területén működő közjegyzők jövedelmi viszonyaiban a múlt évben sem állott be változás s a közjegyzői tevékenység most is javarészből a hagyatékokra szorítkozik. A gondosan megszerkesztett évi jelentés befejező részét itt adjuk: „Hálát adva a Mindenhatónak, hogy az elmúlt kamarai évben munkásságunkat megsegítette és hogy Hazánk régi határainak visszaszerzése iránti törekvésében nemzetünket nem hagyta el, azzal a vágyakozással zárjuk jelentésünket, hogy a következő évben közérdekű munkásságunkat, szerencsésen, eredményesen teljesíthessük és hogy beteljesedjen az a kívánságunk, hogy Hazánk újból nagy legyen a régi határok között“.

A számvizsgálók jelentése szerint a múlt kamarai évben bevétel volt 1.559.13 P., kiadás 1.407.97 P., pénztári maradvány 151.16 P. A közgyűlés ezt a jelentést, valamint a költségvetést elfogadta.

A kamara elnökevé újból megválasztották *Tarján* Béla dr., választmányi rendes tagokká: *Földes* Béla dr., *Gálffy* Ferenc dr., *Nagy* Béla dr. és *Szöke* Jenő dr., póttagokká: *Baranyi* Antal dr., *Ikrich* Arnold dr. kir. közjegyzőket. Számvizsgáló bizottság tagjaiul a közgyűlés vitéz *Havár* Gyula dr. és *Svastits* Benő dr. közjegyzőket, a titkári teendő ellátására pedig *Gálffy* Ferenc dr. kir. közjegyzőt kérte fel. Érdekesnek tartjuk a választással kapcsolatosan felemlíteni, hogy a kamara 22 tagja közül a közgyűlésen 11-en jelentek meg, ezek közül 9-en szavaztak, míg a távol levő 11 közjegyző egyáltalában nem élt szavazati jogával.

Közlemények.

Kinevezések. Az igazságügyminiszter *Vukovich* István dr. kassai ügyvédet Kassára, *Gaszner* Gyula dr. hajdúszoboszlói kir. közjegyzőhelyettesét Galántára, *Skultéty* Viktor dr. nagykaposi ügyvédet Beregszászra, *Batornay* Béla dr. munkácsi ügyvédet Munkácsra, *Kiss* Bálint dr. nagykaposi ügyvédet Nagykaposra és *Kukorelly* György dr. siófoki ügyvédet Érsekújvárra kir. közjegyzőkké nevezte ki. E közlöny mult számában közöltük a helyettesek országos egyesületének memorandumát s ezzel kapcsolatosan a budapesti kamara felterjesztését, amelyek igen határozott állást foglalnak a közjegyzői karon kívül álló személyeknek újabban már egészen szokatlan arányokban történő kinevezésével szemben. Most újra öt ügyvéddel szemben mindössze egy helyettes nyert kinevezést. Nem hisszük, hogy ez a felterjesztésre válasz akart lenni, azonban akárhogy áll is a dolog a közjegyzői kar-
nak elengedhetetlen kötelessége, evidens jogszolgáltatási érdekből is nyomatékosan sürgetni a kötelező közjegyzői gyakorlatnak, mint kinevezési előfeltételnek a jelenlegihez hasonló kinevezési rendszert kizáró haladéktalan visszaállítását.

Áthelyezés. Az igazságügyminiszter *Tazonyi* Elek Imre putnoki kir. közjegyzőt Keeskemétre, *Seress* István dr. sajószentpéteri kir. közjegyzőt Putnokra kérelmükre áthelyezte.

Kitüntetés. Az igazságügyminiszter *Pazonyi* Elek Imre putnoki kir. közjegyzőnek előterjesztésére májaj *Májay* Dezső dr. kaposvári kir. közjegyzőnek közhasznú, érdemes tevékenysége elismeréséül a magyar királyi kormányfőtanácsosi címet adományozta. A magas kitüntetés a magyar közjegyzői kar egyik rokonszenves, érdemes tagját érte. Májay közjegyzői pályafutását Kolozsvárott kezdte meg, ahol mint helyettes működött hosszú éveken át. 1913-ban nevezték ki Tasnádra, majd Zircra s onnan Kaposvárra helyezték át, ahol közbeesülésben és a szabatos közjegyzői munkásságra példát mutatón jelenleg is működik.

Halálozás. *Reviczky* Jenő dr. volt ráckevei kir. közjegyző Budapesten ez évi október hó 6. napján elhalálozott. Hosszabl. helyettesi működés után 1904-ben nevezték ki Palánkára kir. közjegyzővé, ahol a világháború befejezéséig működött. 1922-ben nevezték ki, mint menekült közjegyzőt Ráckevére, itt 1933-ig működött, amikor is állásáról lemondott.

A budapesti kamara választmányi ülése. A budapesti kir. közjegyzői kamara október hó 10. napján *Lázár* Ferenc dr. felsőházi tag elnöklété alatt választmányi ülést tartott, amelynek tárgyai folyó ügyek voltak. Ugyamznap este az Országos Kaszinóban tartotta meg a kamara rendes havi társas vacsoráját, amelyen több menekült lengyel közjegyző is résztvett.

A kartotékrendszerű könyvvezetés. Az 1875. XXXVII. t.-c. 31. § a szerint a bejegyzett kereskedőknek szabályszerűen vezetett könyvei kereskedelmi ügyletekkel kapcsolatosan nem teljes, eskü, vagy más bizonyítási eszköz által kiegészíthető bizonyítékot képeznek s a tkvi rendtartás 88. §. c pontja szerint az ilyen könyvekből készített kivonatok alapján jelzálogjog előjegyzésnek van helye. A kartoték rendszerű könyvvezetésnél a kartoték lapok ilyen bizonyító eszközként nem szerepelhetnek s ilyenek alapján a jelzálogjog előjegyzése sem rendelhető el, amint ezt a kir. Kúria többek között az 5398/1932. számú elvi jelentőségű határozatában is kimondta. A pécsi kir. közjegyzői kamara ezzel kapcsolatosan felterjesztést intézett az igazságügyminiszterhez s ebben megoldási módot ajánl oly tárgyú rendelet kibocsátására, amely szerint azok a kereskedők, akik könyvelésükönél a kartoték rendszert követik, ennek szabályozása útján ugyanazokban az előnyökben részesüljenek, mint a rendes könyvvezetést alkalmazó kereskedők. A javasolt megoldási mód azonban a kereskedelmi könyvelést kissé bonyolulttá tenné s egyébként a kérdés tételes törvények rendelkezéseivel szemben rendeleti úton aligha volna szabályozható.

Községi jegyző jutalma közjegyzői ténykedésért. A székességi bíróság főszolgabírája a cseri vezetőjegyzőt 10 pengő rendbüntetéssel sújtotta, mert hatáskörét túllépve egy haszonbérleti szerződés másolatát hitelesítette. A büntetés túlszigorúnak nem minősíthető, elvi memento céljaira azonban mégis alkalmas.

Közjegyzőjelölt aki 1940. januárus havában *helyettesi* jogosítványt nyer, lehetőleg Budapesten, vagy környéken alkalmazást keres. Címe: *Latzko* Tibor dr., Budapest, IX., Üllői-út 89/a. II. em. 4.

Kihirdetett törvények:

1939. évi XII. t.-c. az árúrszletügylet egyes kérdéseinek szabályozásáról.

1939. évi XIII. t.-c. a magyar állampolgárság megszerzéséről és elvesztéséről szóló 1879. L. törvények kiegészítéséről és módosításáról.

1939. évi XIV. t.-c. fizetési eszközökkel, külföldi követelésekkel és vagyontárgyak kivételével elkövetett visszaélések hatályosabb megtorlásáról.

Rendeletek:

8110/1939. M. E. sz. Az egyesülési jog korlátozása.

8120/1939. M. E. sz. A gyülekezési jog korlátozása.

8140/1939. M. E. sz. Sajtóellenőrzés.

8260/1939. M. E. sz. A rendkívüli fegyvergyakorlattal kapcsolatban kibocsátott egyes rendeletek hatályának kiterjesztése.

41717/1939. I. M. sz. Érsekújváron második kir. közjegyzői állás rendszeresítése.

41718/1939. I. M. sz. Munkácsen második kir. közjegyzői állás rendszeresítése.

41719/1939. I. M. sz. Nagykaposon kir. közjegyzői állás rendszeresítése.

8270/1939. M. E. sz. A háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvények, valamint a kivételes hatalom meghosszabbításáról és kiterjesztéséről szóló törvényi rendelkezések alapján kibocsátott illetőleg fenntartott rendeletek közzététele.

8360/1939. M. E. sz. A zsidók közéleti és gazdasági térfoglalásának korlátozásáról szóló 1939. IV. törvények földbirtokpolitikai rendelkezéseinek végrehajtása.

8690/1939. M. E. sz. A rendkívüli fegyvergyakorlattal kapcsolatban kibocsátott egyes rendeletek hatályának kiterjesztéséről szóló 8260/1939. M. E. számú rendelet 5. §-ának végrehajtása.

143,522/1939. P. M. Az idegen államok pénznemeiben megállapított értékeknek az illetékek, továbbá a fényüzési és forgalmi adók megállapítása szempontjából pengőértékre való átszámítása.

Jogi- és illetékügyi irodalmi szemle.

Magyar Jogi Szemle (XX. évfolyam 8. szám.) *Olchváry* Zoltán a debreceni tábla ny. elnöke Jogalkotási kísérlet címen írt örökjogi tanulmányát hozza első helyen a szám. Azt az újabb bírói gyakorlatot bírálja és kifogásolja érdekes cikkében a szerző, amely a vérség és családiaság elvén alapuló tételes szabályaink szellemétől, sőt azok kifejezett rendelkezéseitől eltérő állásfoglalással a törvényes ági öröklést mind szűkebb tere szorítani igyekszik. Folytatólag közli e szám *Dávid* István dr. kúriai bírónak Jog és világnézetek címen az országos bírói és ügyészi egyesület kassai közgyűlésén tartott értékes előadását.

Deutsche Notar-Zeitschrift, (39. évfolyam 9. szám.) A német közjegyzők szaklapjának szeptemberi száma is felére korlátozott terjedelemben jelent meg. A lap élén *Frank* miniszter, a német jogászsághoz intézett felhívását közli, majd hivatalos közleményeket, három kisebb terjedelmű cikket a közjegyzői jog- és eljárás köréből. A továbbiakban és szintén korlátozott méreteken a rendes rovatok hoznak sok érdekes közleményt.

Illetékügyi Közlöny. (XIV. évfolyam 11. szám.) *Kepes János* dr. székesfehérvári közjegyző. Az örökbefogadott öröklési és ajándékozási illetéke címen e számban megjelent cikkében helyes érveket sorakoztat fel amellett, hogy az örökbefogadott gyermekekkel szemben az öröklési és ajándékozási illetéknél az édes gyermekkel azonos kulesot alkalmazzanak. *Nagy Dezső* Bálint dr. szerkesztőnek Igényper vagy végrehajtási panasz című cikkét s kisebb közleményeket találhatunk még ebben a számban.

Joggyakorlat.*

Magánjog.

97. A Pp. 696. §-a alapján kialakult bírói gyakorlat szerint a *gyermek törvényességének* mindenkivel szemben hatályos (contra omnes) *meglámalási joga* egyedül a férjjet illeti. — A férj halála után harmadik, személy, a gyermek törvényteleniségétől függő jogainak érvényesítése céljából (incidentaliter) intézhet csupán támadást a gyermek törvényessége ellen, ha ahhoz a kir. Kúria 16. sz. elvi határozatában (P. II. T. I. kötet) megjelölt anyagi jogi előfeltételek fennforognak, amely perben hozott ítélet nem mindenkivel szemben, hanem a perben álló felek között (inter partes) hatályos a törvénytelen származás kérdésében. (K. P. III. 5829/1938.).

98. Nincs olyan jogszabály, amely a végrendeletnek nem önkezű aláírása esetében a *végrendelet érvényességének* alaki kellékéül annak igazolását szabná meg az okiraton, hogy a végrendelező mely ok miatt nem írta önkezűleg alá a végrendeletet s hogy miképpen látta azt el kézjegyével. — Az írni nem tudó végrendelező a végrendeletét kézjegyével akként is érvényesen elláthatja, hogy a névaláírással megbízott tanú kezében lévő tollat megfogja, magát a kézjegyet pedig a néviró teszi az okiratra. — A végrendelet alaki tekintetben érvényes akkor is, ha a törvényben megszabott alakosságoknak megtartását nem a külön záradék, hanem a végrendelet szövege magában, vagy a záradékkal együtt igazolja. (K. P. I. 1271/1939.).

99. A feleség kizárólagos telekkönyvi tulajdonában álló *közszerzeményi ingatlan* felett a rendelkezési jog nem a férjjet, hanem az ingatlan telekkönyvi tulajdonosát, jelen esetben a feleséget illeti, aki férjének — ellenkező kikötés hiányában visszavonásig — használatra átadott ingatlanok visszabocsátását jogszerűen követelheti. A bontóper folyamatban léte és a házassági életközösség megszakadása a bontóper jogerős befejezéséig csak a közszerzeményi vagyon állagának megállapítására, de nem egyúttal annak megosztására szolgálhatna alapul, a közszerzeményi vagyon állagának esetleges megállapítása pedig nem érinti a férj visszabocsátási kötelezettségét. (K. P. II. 4065/1939.).

* Ebben a rovatban közölt jogesetek közül azokat, amelyek a Budapesti székelő bíróságok állásfoglalásait tartalmazzák részben a közvetlenül rendelkezésünkre bocsátott határozatok, részben pedig a „Jogi Hírlap” és a „Magyar Jogi Szemle” című szaklapok alapján dolgozzuk fel és adjuk közre, az illetékügyi határozatokat pedig túlnyomó részben az „Illetékügyi Közlöny” című szaklap közlései nyomán.